

FORVALTNINGSPLAN FOR BEVER I OS KOMMUNE

Planperiode 2022 - 2026

Forvaltningsplanen er utarbeidet av Fjellstyrene i Holtålen på oppdrag for Felles landbrukskontor Røros, Os og Holtålen kommuner.

Ålen, april 2022

Petter Almås, Fjellstyrene i Holtålen SA

Forsidefoto: Jon Østeng Hov

Innhold

Bakgrunn for- og formål med planen	3
Økosystemfunksjoner og mulige konflikter	3
Vassdragssystemet i Os kommune	4
Innsamlingsmetode	4
Oversikt over «bever-områder»	4
Beskatning	5
Bestandsestimat i Os kommune	6
Forvaltningsmål.....	6
Bestandsstørrelse.....	6
Regulering av beverbestanden	6
Overvåking av beverbestanden.....	7
Forebygging av skader	8
Skriftlig litteratur	9
Opplysninger om beverlokalteter	9

Bakgrunn for- og formål med planen

Forskrift om forvaltning av bever trådte i kraft i 2017. Forskriften stiller krav til at kommunene skal vedta egne målsetninger for utvikling av bestandene av bever. Forskriften legger til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med nærings- og rekreasjonsmessig utnyttelse av viltressursen som beveren utgjør. Samtidig bidrar forskriften til å hindre unødige skader og ulemper på andre samfunnsinteresser (Forskrift om forvaltning av bever, 2017).

Med egen forskrift kan kommunene åpne for jakt og fangst av bever i hele eller deler av kommunen. Kommunen kan fastsette kvoter for uttak og definere egne jakttider innenfor jakttidsrammen fastsatt i forskrift om jakt- og fangsttider. Forvaltningsplanen med tilhørende forvaltningsmål skal ligge til grunn for den kommunale forskriften.

Forvaltningsplanen dekker hele Os kommune, og gjelder for perioden 2022 – 2026. Ved planperiodens utløp skal planen revideres. En forutsetning for planen er at det underveis i planperioden samles inn data om beverlokaliteter, slik at kunnskapsgrunnlaget kan forbedres.

Økosystemfunksjoner og mulige konflikter

Beveren har en rekke viktige funksjoner i de økosystemene den lever i. Graving, byggevirksomhet, trefelling og bygging av dammer har store ringvirkninger for områdene der beveren oppholder seg. Dette gir positive ringvirkninger for en del dyr, insekter og planter. Beverdammer kan også bedre leveforholdene for en del fiskearter. Våtmarker anses som verdifulle, og beveren kan være en sentral bidragsyter til å opprettholde og skape flere våtmarksområder. I tillegg anses beveren å ha en rekreasjonsmessig verdi for folk som observerer arten og dens virksomhet. Beveren har tradisjonelt også vært en jaktressurs.

Beverens aktive livsstil med trefelling, graving og oppdemming skaper også utfordringer og til dels konflikter med blant annet landbruksinteresser. Oppdemming kan påvirke drenering av dyrket mark dersom utløpet av drenerør kommer under vann, samt at det kan sette større skog- og landbruksarealer under vann. I tillegg utgjør bygging av beverhytter i kanten av jorder en fare for maskiner som kan kjøre seg gjennom.

Vassdragssystemet i Os kommune

Vassdragssystemet i Os kommune er i denne planen delt inn

1. **Dalsbygda – Os:** omfatter elver, bekker og vann i Tjurudalen og Vangrøftdalen, området vestover fra Dalsbygda mot Djupsjøan og Langen, samt øst for Dalsbygda mot Sætersjøen.
2. **Os – Narbuvoll:** omfatter Glommas strekning gjennom Os, Nøra med sidebekker på strekningen Os – Narbuvoll/Narsjøen.
3. **Narbuvoll – Tufsingdalen:** omfatter området fra Narsjøen til Femund og kommunegrensa mot Engerdal.

Innsamlingsmetode

Forvaltningsplanen for bever i Os kommune er utarbeidet på bakgrunn av opplysninger fra kilder rundt om i kommunen. Dette omfatter representanter fra Dalsbygda jaktlag, Os fjellstyre og Nørdalen viltstellområde. I tillegg er viltområdekart for Os kommune fra 1992, med angitte vassdrag med tilhold av bever benyttet for å kartlegge de mest aktuelle vassdragene med tilhold av bever.

En metode for å beregne bestandstetthet langs vassdrag med fast tilhold av bever, er å regne en beverkoloni per 2-5 kilometer. I denne planen beregnes det å være en beverkoloni per 3,5 km i vassdrag med fast tilhold av bever. Det er vanlig å estimere antall dyr i en bestand ved å multiplisere antall bebodde kolonier med fire. Dette er imidlertid en metode som forutsetter at en har gode kartlegginger av vassdragene med fast tilhold av bever. Kartleggingene i arbeidet med denne planen er begrenset til enkelte vassdrag, samt muntlige opplysninger om tilhold av bever. Det vil derfor være beheftet en del usikkerhet rundt bestandsestimatet som gjøres i planen.

Oversikt over «bever-områder»

I oversikten over områder med tilhold av bever er det ved hjelp av muntlige kilder og kart gjort grove beregninger for antall kilometer der det er sannsynlig fast tilhold av bever. Videre er det basert på antall kilometer med fast tilhold av bever gjort beregninger av hvor mange beverkolonier og individer som eksisterer. Alle beregninger vil være estimer, ikke nøyaktige tall.

1. Dalsbygda – Os:

Vangrøftdalen (Snudda, Tverrelva): 4,5 km med fast tilhold av bever

Vangrøfta – Langen: 5 km med fast tilhold av bever

Nansen stadion – Hongåa: 7 km med fast tilhold av bever
Vangrøfta bru – Brufossen: 3 km med fast tilhold av bever
Nørdre Hanksjøen – Tjurudalen: 1,5 km med fast tilhold av bever
Området Sætersjøen: 500 meter med fast tilhold av bever

Til sammen: 21,5 km med fast tilhold av bever

Antall beregnede kolonier: $21,5 \text{ km} / 3,5 \text{ km (faktor)} = 6 (6,14)$ kolonier

Antall dyr: $6,14 \text{ kolonier} * 4 \text{ (faktor)} = 24 (24,56)$ individer

2. Os – Narbuvoll:

Glomma fra kommunegrensa Røros – Røste: 3 km med fast tilhold av bever
Glomma fra Røste til kommunegrensa Tolga: 8 km med fast tilhold av bever
Røste – Bredalslia: 2,5 km med fast tilhold av bever
Odden – Narbuvoll: 9,5 km med fast tilhold av bever

Til sammen: 23 km med fast tilhold av bever

Antall beregnede kolonier: $23 \text{ km} / 3,5 \text{ km (faktor)} = 6 (6,6)$ kolonier

Antall dyr: $6,6 \text{ kolonier} * 4 \text{ (faktor)} = 26 (26,4)$ individer

3. Narbuvoll – Tufsingdalen:

Engåa: 3 km med fast tilhold av bever
Litjnøra: 4,5 km med fast tilhold av bever
Flena: 6 km med fast tilhold av bever
Tufsinga: 16 km med fast tilhold av bever

Til sammen: 29,5 km med fast tilhold av bever

Antall beregnede kolonier: $29,5 \text{ km} / 3,5 \text{ km (faktor)} = 8 (8,4)$ kolonier

Antall dyr: $8,4 \text{ kolonier} * 4 \text{ (faktor)} = 33 (33,6)$ individer

Beskatning

Det foregår per i dag beskatning av bever i beskjedent omfang i Os kommune. Jakttida er forlenget til 15. mai, noe som trolig er en viktig faktor i forhold til jakt på bever i Os kommune. Dalsbygda jaktlag rapporterer om at det årlig tas ut ca. 3 bevere. Nørdalen viltstellområde har rapportert om felling av ca. 3-4 bevere årlig i deres område. I henhold til Os fjellstyre felles det i deres områder 2-3 bevere per år. Basert på dette tas det ut ca. 10 bevere årlig i Os kommune.

Bestandsestimat i Os kommune

Basert på beregningene i de 3 områdene er det til sammen beregnet 74 km med fast tilhold av bever. Forutsatt at det er en beverkoloni per 3,5 km i disse 74 kilometerne, er det beregnet 21 (21,1) beverkolonier i Os kommune. Videre kan det forutsettes at hver koloni består av 4 individer, noe som til sammen gir 84 (84,6) individer av bever i Os kommune. Det presiseres at dette er et estimat basert på en del forutsetninger som tidligere beskrevet.

Forvaltningsmål

Forvaltningsmålene for forvaltningen av bever i Os kommune bør være konkrete og etterprøvbare. Det er viktig at målene rettes mot målsettingene i Forskrift om forvaltning av bever, som er å sikre en lokal og bærekraftig forvaltning med nærings- og rekreasjonsmessig utnyttelse av viltressursen som beveren utgjør, samtidig som en må sørge for å holde bestandene på et nivå der en unngår unødige skader og ulemper på andre samfunnsinteresser. Samtidig er det viktig at en tar i betraktning at det ikke er gjennomført en fullstendig taksering av bever i kommunen, og at en dermed hensyntar naturmangfoldlovens §9 (føre-var-prinsippet) i forvaltningen.

Bestandsstørrelse

Beregningene av antall bevere i Os kommune i denne forvaltningsplanen baserer seg på en del usikkerhetsmomenter. Det er likevel et tallgrunnlag som en kan jobbe med å oppdatere og kvalitetssikre etter hvert som en gjør nye registreringer av beveraktivitet. Hvorvidt den anslåtte beverbestanden i Os kommune er på det nivået bestanden bør være på, er også et usikkerhetsmoment, som en bør vurdere ved første revisjon av forvaltningsplanen. Dersom en finner ut at dagens bestandsstørrelse er fornuftig, bør målet være å styre reguleringen av bestanden etter dette tallet.

Mål: I løpet av planperioden gjøre vurderinger på om dagens bestandsstørrelse (beregnet til 84 individer) er et fornuftig bestandsmål, eventuelt om dette bør økes eller reduseres.

Regulering av beverbestanden

Basert på kartlagte bestander av bever i kommunen som helhet og i de ulike vassdragene, kan en styre antall fellingstillatelser som gis, slik at dette harmonerer

med bestandensmålet. På denne måten kan en sørge for at bestanden ikke blir større enn en ønsker, men heller ikke overbeskattet.

Et annet delmål knyttet til regulering bør være å sikre at beveren også kan ha en rekreasjonsmessig betydning.

Miljødirektoratet har utarbeidet en veileder for regulering av beverkolonier. I henhold til denne er et uttak på 10-20 % av vårbestanden å anse som bærekraftig. Dette tilsvarer med det bestandsestimatet som er gjort mellom 8 og 16 individer. Basert på opplysninger fra rettighetshavere i Os felles det årlig ca. 10 bevere i Os, noe som ligger godt innenfor det som er beregnet som et forsvarlig uttak (mellom 8 og 16 individer). Med tanke på at det ikke er gjennomført en fullstendig taksering av beverbestanden i Os kommune, bør en være noe forsiktig med uttaket. Dette er i tråd med føre-var-prinsippet i naturmangfoldlovens §9.

Mål: Tillate uttak på mellom 10 og 20 % av beregnet bestand, og vurdere dette uttaket ved slutten av planperioden.

Overvåking av beverbestanden

I forvaltningsplanen for bever for Os kommune legges det opp til at planen skal revideres ved planperiodens utløp (etter 4 år). Ved en slik revidering bør en oppdatere data på fellingsstatistikk, eventuelle nye registrerte beverkolonier/hytter, samt registrerte skader på landbruk og andre samfunnsinteresser. Det bør derfor være et mål at en i løpet av planperioden øker kunnskapsgrunnlaget om beverbestanden i kommunen. Kartfesting av registrerte beverhytter bør også være en målsetting. Dalsbygda jaktlag har de siste årene sendt ut et registreringsskjema til alle beverjegere, der de har vært pålagt å registrere bebodde kolonier og antall observerte individer med posisjoner. Dette er en praksis som det er aktuelt for alle rettighetshaverne i kommunen å følge. På denne måten kan rettighetshaverne ha god oversikt over beveraktiviteten på sine områder, samtidig som kommunen kan få innsyn i registreringene og holde en helhetlig oversikt for kommunen.

Mål: Øke kunnskapsgrunnlaget om beverbestandene i løpet av planperioden.

Tiltak: Kreve fangstrappering ved utdeling av fellingsløyver, samt be om at jegere rapporterer sett bever og aktivitet av bever.

Forebygging av skader

I løpet av planperioden bør en kartlegge om det finnes områder i kommunen der beveren utgjør et skadepotensiale for landbruk og eventuelt andre samfunnsinteresser. Her kan det være aktuelt å tillate et høyere jaktuttak enn det som tillates i andre områder. Det er også hjemmel i naturmangfoldlovens §18 til å søke om å rive beverdemninger dersom disse medfører betydelige skader. Slike søknader bør kommunen tilstrebe å ha rask behandling av.

Mål: Kartlegge områder der bever utgjør et skadepotensiale for samfunnsinteresser i løpet av planperioden.

Tiltak: Tillate økt jaktuttak i problemområder.

Skriftlig litteratur

Forskrift om forvaltning av bever. (2017). *Forskrift om forvaltning av bever av 15. mai 2017*. Tilgjengelig fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-04-26-519>

Opplysninger om beverlokaliteter

- Dalsbygda jaktlag v/ Roar Eckermann
- Nørdalen viltstellområde v/ Thomas Lervik Engåvoll
- Os fjellstyre v/ Lars Erik Midtdal

En stor takk rettes til de som har bidratt med opplysninger om beveraktivitet, fangststatistikk og andre opplysninger for planen.